

Žalující majitel mlýna měl od žalované obce najat mlýnský příkop. Sesutím haldy důlní společnosti byl příkop zasypán. Žaloba proti obci, by uvedla zasypaný příkop v takový stav, by ho bylo lze používat, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mínění dovolatelovo, že § 1105 obč. zák. nevylučuje nároku pachtýře na znovuzřízení věci, odporuje zákonu. Důvodová zpráva k §u 1096 obč. zák. a k §§ 1104 a násl. obč. zák. v doslovu třetí dílčí novely vysvětluje poměr mezi § 1096 a §§ 1104 a násl. tak, že § 1096 upravuje nárok nájemce (pachtýře) ze správy a to v ten způsob, že nájemce (pachtýř, pokud tu není výjimky § 1096 druhý odstavec) jest osvobozen od placení činže, dokud a nakolik nelze najatého předmětu užívat, a že má nárok na opravu věci, ale jen pro vady, vzniklé řádným užíváním neb »obyčejnou« náhodou (deštěm, větrem, prachem a pod.), která není sice bezprostředním následkem užívání, přece však zjevem průměrným, s nímž nutno hospodářsky počítati jakožto s pasivní položkou výtěžku, kdežto při »mimořádných« náhodách, o nichž jednají §§ 1104 a násl., stihá nebezpečí ovšem též pronajímatele (propachtovatele), ale jen potud, že ztrácí nárok na činži, není však povinen, by pronajatý (propachtovaný) předmět znovu zřídil. Aby systematická souvislost § 1105 s § 1104 byla objasněna, byla §em 209 novely do §u 1105 vsunuta slova »takovou náhodou«, t. j. náhodou druhu v §u 1104 uvedeného, tak že nyní, jak praví důvodová zpráva, jest i souběh (střetnutí se) §u 1105 s ustanovením §u 1096 vyloučen. Nelze tudíž pochybovati o tom, že ustanovení §u 1104 obč. zák., dle něhož propachtovatel není povinen, by propachtovaný předmět znovu zřídil, vztahuje se nejen na případ, když nelze věci následkem neobyčejné náhody vůbec upotřebiti neb užívat, nýbrž i na případ §u 1105 obč. zák., když pachtýř přes takovou náhodu podrží obmezené užívání věci. Že sesutí haldy není obyčejnou náhodou, průměrným zjevem, s nímž hospodářsky nutno vždy počítati, netřeba doličovati. Pokud žalobce opírá svůj nárok o zavinění žalované obce, vyložil odvolací soud zcela správně, že žalovaná učinila vše, co jí bylo lze učiniti, obrátivši se o ochranu na příslušný bezpečnostní úřad. Žalovaná neměla po ruce zákonného prostředku, by donutila těžařstvo přímo k odstranění nebezpečí. Dle §u 343 obč. zák. byla by žalovaná bývala oprávněna žádati jistotu jen za svou škodu, nikoliv za škodu pachtýři hrozící, nehledě k tomu, že žalobce nemůže žalované klásti za vinu, že se zajištění nedomáhala, když ani sám netvrdí, že ji o to žádal.

Čís. 4615.

Jednotlivý společník není bez dalšího oprávněn samostatně nakládati užítky svého jmění na ten způsob, že si prostě vybere nebo zpe něží hrubé užítky ze svého podílu, nestaraje se o výlohy na správu společného majetku. Manžel, jemuž manželka vypověděla správu společného majetku, není oprávněn zciziti fysickou část výtěžku společného majetku.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1962/24.)

Matěj H. prodal žalobci seno z louky, jež náležela společně Matěji H-ovi a jeho manželce Anežce. V době prodeje nepříslušela Matěji H-ovi správa společné louky. Žalobce zaplatil kupní cenu za seno a, ježto Anežka H-ová seno na louce z polovice pokosila, domáhal se na Matěji H-ovi a Anežce H-ové vrácení kupní ceny. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** uznal oba žalované povinnými vrátiti žalobci rukou společnou a nerozdílnou celou kupní cenu. Do rozsudku se odvolala pouze Anežka H-ová, jejímuž odvolání vyhověl **o d v o l a c í s o u d** potud, že uznal ji povinnou vrátiti žalobci pouze polovinu kupní ceny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobcovu.

D ů v o d y:

Není sporu o tom, že louka, z níž Matěj H. prodal část sena žalobci, jest společným, neděleným vlastnictvím jeho a jeho manželky, žalované Anežky H-ové. Dle §u 829 obč. zák. jest ovšem každý podílník úplným vlastníkem svého podílu a může s užitky z něho volně nakládati. To však neznamena, že jednotlivý společník jest beze všeho oprávněn s užitky svého podílu samostatně nakládati na ten způsob, že si prostě vybere nebo zpeněží hrubě užitky ze svého podílu, nestaraje se o výlohy na správu tohoto majetku. Podílníku náleží naopak jen podíl na čistém výtěžku, jak se z přijatých příjmů a z vydání ukáže, a jen tímto podílem může dle §u 829 obč. zák. volně nakládati. Matěj H. nebyl tudíž, když mu již nepříslušela správa společného majetku dle §u 1238 obč. zák., oprávněn bez souhlasu své manželky prodati fysickou polovici sklizně ze společné louky, a, ježto žalovaná nesvolila k prodeji sena, nedošlo vůbec k platné kupní smlouvě. Není-li tu však platné smlouvy, nemůže žalobce z ní vyvozovati žádných práv. K zaplacení 1600 Kč byla žalovaná pravoplatně nižšími soudy odsouzena a na tom nelze ovšem nic měniti. Dovolací soud mohl tudíž rozhodnouti o žalobním nároku jen potud, pokud jest předmětem dovolacího řízení a uznal, že tato část nároku není oprávněna, neboť dle toho, co vyloženo, nelze žalobcovu žádost o přisouzení dalších 1600 Kč za žádných okolností pokládati za odůvodněnou. Tvrzení žalobcovo, že Matěj H. byl jako správce jmění žalované oprávněn, seno prodati, jest lichým. Odvolací soud zjistil, že žalovaná před prodejem sena prohlásila vůči svému manželovi, že nechce, by její majetek dále spravoval. Smysl tohoto projevu jest zcela jasný a ani o jeho vážnosti nelze pochybovati, kdyžtž byl žalovanou učiněn na radu jejího právního zástupce.

Čís. 4616.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Lhůta §u 31 zák. náhr., vztahující se pouze na právo vlastnické, vešla bez dalšího v účinnost i v příčině ostatních věcných práv, o nichž jedná § 31 novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., dnem, kdy tato novela nabyla působnosti.

Nejde o nepřipustnou novotu, vytýkáno-li v odvolání, že soud první